

Szeretettel meghívjuk a

BTK Néprajztudományi Intézete, a ELKH-DE Néprajzi Kutatócsoport, a Néprajzi Múzeum és a Szabadtéri Néprajzi Múzeum

konzorciumi együttműködésében megvalósuló

ÖRÖKSÉGGÉPZÉS, FORRÁSKÖZÖSSÉGEK, NÉPRAJZI MŰHELYEK

EGY INDULÓ INTÉZMÉNYKÖZI KUTATÁS KÉRDÉSFELVETÉSEI

című konferenciára

(ELKH SA-35/2021 *Örökségképzés, kulturális emlékezet, identitás*)

(NKFI K_22 142797 – NKFI K_22 143295 – NKFI K_22 143711 – NKFI K_22 143735
Örökségkonstrukciók kortárs közösségi szintereken – Identitás, emlékezet, reprezentáció)

ELKH
Eötvös Loránd
Kutatói Hálózat

 Néprajzi Múzeum
Museum of Ethnography

MTA Humántudományok Kutatóháza
központi konferenciaterem, földszint
(1097 Budapest, Tóth Kálmán utca 4.)

2023. május 18. 9:00–18:00

Tartalom

Program	3
A konferencia célkitűzései	4
Forrásközösségek néprajzi perspektívában – kutatói szerep- és terepértelmezések –Kerekasztal-beszélgetés	5

Program

9:00–9:10 Köszöntő Balogh Balázs, a Bölcsészettudományi Kutatóközpont főigazgatója, a Néprajztudományi Intézet igazgatója

9:10–10:30 I. szekció: Örökségkonstrukciók kortárs közösségi színtereken – egy OTKA kutatás konzorciumi partnereinek bemutatkozása (szekcióvezető: Telenkó Bazil Mihály)

Veres Gábor: Forrásközösségek és kulturális örökség

Nagyné Batári Zsuzsanna: Örökségünk – a Skanzen és örökségei

Bartha Elek: Tervek és lehetőségek az ELKH-DE Néprajzi Kutatócsoport OTKA kutatásában

Fülemile Ágnes: Örökségképzés, kulturális emlékezet, identitás és reprezentáció – A BTK Néprajztudományi Intézet munkatársainak kutatási témái

10:30–10:50 Kávészünet

10:50–12:50 II. szekció: Örökség és múzeumi gyűjtemények (szekcióvezető: Régi Tamás)

Cseri Miklós: *Az épített, a tárgyi és a szellemi kulturális örökség megjelenése a szabadtéri múzeumi bemutatás komplexitásában*

Sári Zsolt: *Tárgyi örökség és szellemi örökség – a múzeumi gyűjtemény értelmezési lehetőségei. Kérdések és nehézségek*

Fülöp Hajnalka: *Egy kutatás kiindulópontjai. A Néprajzi Múzeumban őrzött tárgyi- és adattári emlékműanyag és a hagyományörzéseként értelmezett jelenségek a Tolna megyei bukovinai székely népesség körében*

Paréj Gabriella: *Örökség és emlékezet - Erdős Kamill cigány közösségekben végzett terepmunkája nyomában*

12:50–14:00 Ebédszünet

14:00–16:00: III. szekció: Örökségkonstrukciók és emlékezés (szekcióvezető: Nagyné Batári Zsuzsanna)

Csiki Tamás: *Kultusz, emlékezet, örökség – A Petőfi-centenárium (1923)*

Szabó Henriett: *A szellemi kulturális örökség néprajzi filmes ábrázolása: vizuális etnográfiai műhelymunka a Debreceni Egyetem Néprajzi Tanszékén*

Borbély Sándor: *Örökségkonstrukció és időtapasztalat. A kulturális örökségteremtés antropológiai megközelítései és hétköznapi társadalmi praxisai*

Cseh Fruzsina: *Örökölt tabuk. A háziipari és népi iparművészeti szövetkezetek helye a népművészeti örökségben*

16:00–16:20 Kávészünet

16:20–17:30 Kerekasztal-beszélgetés: Forrásközösségek néprajzi perspektívában – kutatói szerep- és terepértelmezések (a beszélgetést vezeti: Eitler Ágnes)

Résztevők: Csonka-Takács Eszter, Régi Tamás, Telenkó Bazil Mihály

17:30–18:00 Kérdésfelvetések, konzorciumi egyeztetés, a konferencia zárása

18:00 A résztvevőket és a hallgatóságot szívesen invitáljuk egy informális konferencia zárásra a Néprajztudományi Intézet tárgyalójába. (B. ép. 8. em. 33.)

A konferencia célkitűzései

Örökségképzés, forrásközösségek, néprajzi műhelyek - egy induló intézményközi kutatás kérdésfelvetései

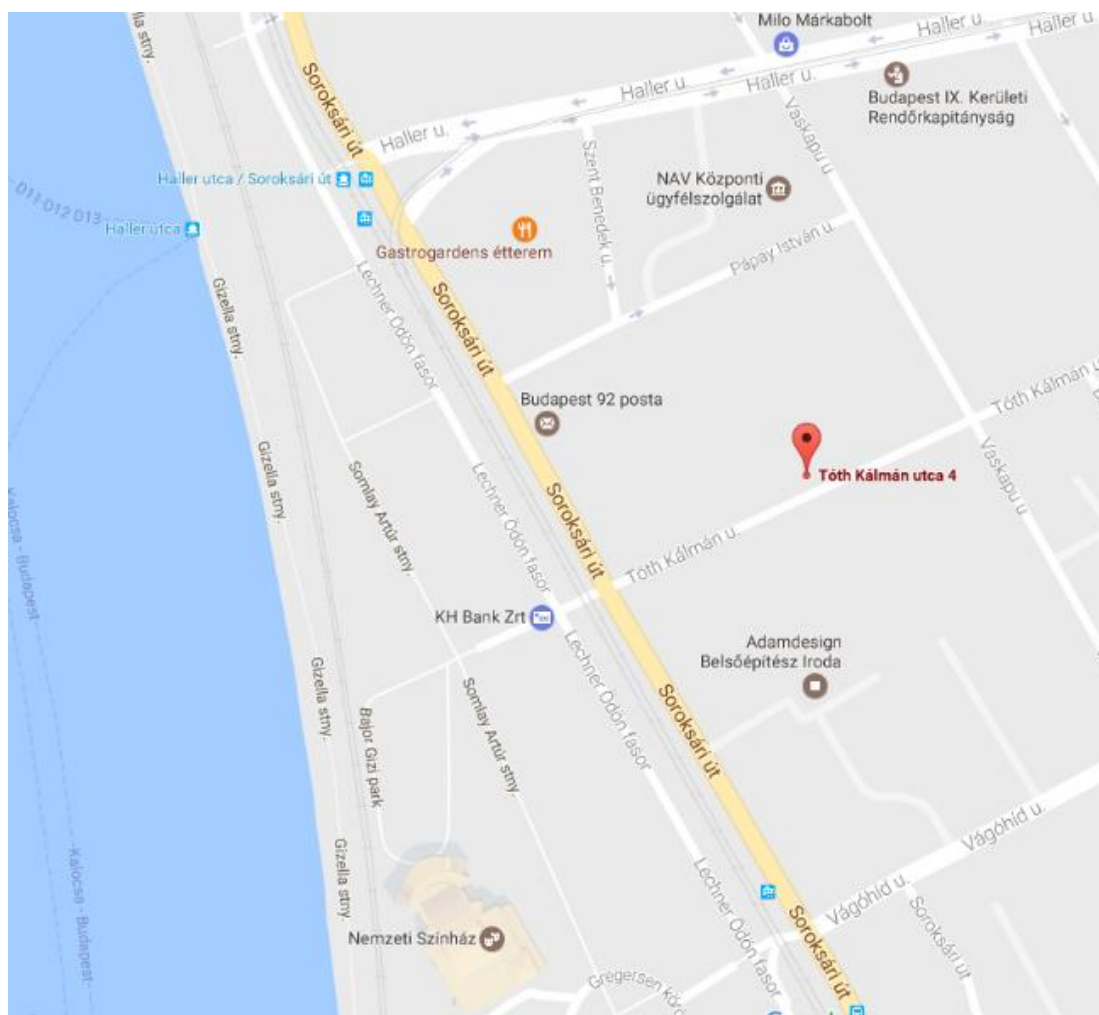
Az örökségképzés összetett, kortárs folyamat, mely a társadalmat a globális, valamint nemzetállami szintű normaadó kontextusoktól a lokális közösségekig átjárja. Rendkívül változatos színtereken zajló folyamat, egyaránt része a rurális és városi életvilágoknak, és jelen van az intézmények által teremtett múzeumi térben. A korábbi kontextusából kiemelt, *örökséggé* alakított kulturális elem nem kevésbé sokszínű, hiszen a konstruálás folyamatának és kontextusának jellegétől függően eltérő időszakok, társadalmi szituációk műveltsége, tárgyi kultúrája és szellemi termékei telítődhetnek szimbolikus jelentésekkel. Egyes korszakok hagyatékának a presztízse (elfogadása vagy elutasítása) és jelentései, a hagyományhoz való viszony, a „hitelesség” értelmezésének különböző módoszatai széles spektrumon mozognak. A részvétel során kijelölt szerepek – kutató- vagy szakértő, közvetítő, aktív és passzív helyi ágensek – sokfélék, és az egyes szituációkban, ahol az örökség képzése empirikus módon vizsgálható, gyakran egymástól nehezen elhatárolható, egymásba fonódó pozíciókat jelentenek.

Bár az érintett színterek, mozgásba hozott szereplők, létrehozott identitásalakzatok rendkívül heterogén mintázatot adnak, a háttérben mindenütt vizsgálható az örökségképzés kulturális logikája, és éppen ez jelentheti a 2022 szeptemberében indult *Örökségkonstrukciók kortárs közösségi színtereken – Identitás, emlékezet, reprezentáció* c. konzorciumi OTKA projektben résztvevő néprajzi és antropológiai műhelyek közös munkájának alapját. Konferenciánkon az „örökségesítés” konkrét, kulturálisan felépített gyakorlataira koncentrálnunk, kiemelt figyelmet szentelve a különböző működési irányultsággal bíró intézményeink helyére és szerepére az örökségkonstruálás társadalmi gyakorlatának vizsgálatában. A konzorciumi felek bemutatkozása és a közvetlen interakcióra invitáló kerekasztal-beszélgetés célja, hogy egy-egy terület – kutatás, múzeumi munka, oktatás – egyedi problémafelvetés nyomán megtalálja a különböző intézmények megközelítéseinek metszéspontjait.

Forrásközösségek néprajzi perspektívában – kutatói szerep- és terepértelmezések – Kerekasztal-beszélgetés

Résztevők: *Csonka-Takács Eszter, Eitler Ágnes, Régi Tamás, Telenkó Bazil Mihály*

Az örökségkonstruálás konkrét megvalósulási formáinak elemzése során a legtöbb néprajzi és antropológiai kutatás szembesülhet azzal, hogy a jelenség szempontjából releváns *közösség* körvonalai elasztikussá válnak. A tradíció fenntartása már nem, vagy csak ritkán a szűkebb, helyi közösség egészének ügye, a hagyomány „ápolásának” új formái, keretei, szereplői lehetnek, akik motiváltak a működtetésében, és bizonyos esetekben a helyi társadalom több csoportját is meg tudják szólítani. A közösségek illékonyágát fokozza, és ezzel együtt kijelölhetőségüket tovább nehezíti, hogy a „megszólítás” a különböző identitásalakzatokkal való érzelmi azonosulás alkalmi megélésére hív. Másrésztől – ennek némileg ellentmondva – az örökség tétel által, összetartozásukat reflektív módon megélő, saját életviláguk egészéből kiemelt javaikat tudatosan kezelő közösségek születnek, amelyek egyre inkább „helyet kérnek” a róluk szóló múzeumi, kutatói diskurzusokban. Mindez természetesen nem választható el a kultúrakutatás és muzeológia azon kortárs irányaitól, amelyek egyre inkább a forrásközösségek részvételére építenek, bevonva őket a tudástermelés és az interpretáció folyamatába. Mindezek a kutató–kutatott viszonyának és néprajzi terepeink újragondolására készítetnek.

BTK Néprajztudományi Intézet

Címünk: 1097 Budapest, Toth Kálmán utca 4. B épület, 8. emelet

Postacímünk: 1453 Budapest, Pf. 33.

Központi telefonszámunk: (061)224-67-00